

RESPUBLIKAMIZDA ARXIVLARNING SHAKLLANISHI VA TARMOQLI RAVISHDA KENGAYIB BORISHI

Muyiddinov Bekali

Buxoro viloyati Osiyo xalqaro universiteti Tarix fani o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15023257>

Annotatsiya. Ushbu maqola orqali mustaqillik yillarida Respublikamizda arxiv sohasini hududlar bo'yicha keng tarmoqda rivojlanib borishi, arxivlarning asosiy vazifalari haqida fikr yuritiladi.

Tayanch so'zlar: O'zbekiston, Arxiv, O'zSSR Markaziy davlat tarix arxivi, kino, surat, ovozli hujjatlar, ilmiy-texnikaviy hujjatlar, shaxsiy fondler, Buxoro, Samarqand, Qo'qon, O'zbekiston Respublikasi Milliy Axborot Agentligi.

СТАНОВЛЕНИЕ ОБЛАСТНЫХ АРХИВОВ ПО РЕСПУБЛИКЕ

Аннотация. В данной статье рассматривается развитие архивного дела в нашей республике в годы независимости в обширной сети по регионам, основные задачи архивов.

Ключевые слова: Узбекистан, архив, Центральный Государственный Исторический архив Узбекской ССР, кино, Фото, звуковые документы, научно-техническая документация, личные фонды, Бухара, Самарканд, Коканд, национальное информационное агентство Республики Узбекистан.

FORMATION OF REGIONAL ARCHIVES ON OUR REPUBLIC

Abstract. Through this article, it is thought about the development of the archival sphere in our republic in a wide network by region during the years of independence, about the main tasks of the archives.

Key words: Uzbekistan, Archive, Central State Historical Archive of the USSR, cinema, photo, sound documents, scientific and technical documents, personal funds, Bukhara, Samarkand, Kokand, National News Agency of the Republic of Uzbekistan.

Hozirgi kunda Respublikamizda 103 ta davlat arxivlari, 116 ta shaxsiy tarkib hujjatlari arxivi va 7500 dan ortiq idoraviy arxivlar faoliyat yuritmoqda. Ushbu muassasalarda 8000 dan ortiq arxiv muassasasi xodimlari faoliyat ko'rsatmoqda. Arxiv muassasalari faoliyatini tashkil etish, boshqarish, ularni huquqiy-me'yoriy asoslari 2010-yil 15-iyun qabul qilingan "Arxiv ishi to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi qonunida o'z aksini topgan. Arxivlar davlat va nodavlat hamda idoraviy, shaxsiy tarkib hujjatlari arxivlari shuningdek shaxsiy arxivlar bo'lishi mumkin.

Respublikamiz arxiv tizimida davlat arxivlari asosiy arxiv muassasasi sifatida faoliyat yuritadi. O'zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivi 1958-yili O'zSSR Markaziy davlat tarix arxivi hamda O'zSSR Oktyabr inqilobi va sotsialistik qurilish Markaziy davlat arxivining

(1931-yilda tashkil topgan) qushilishi natijasida tashkil topdi. 1991-yildan esa O'zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivi deb nomlanadi.

Arxivda milliy davlat chegaralanishiga qadar Turkmaniston, Qirg'iziston va O'zbekistonning bir qismi kirgan Turkiston tarixiga oid hamda O'zbekiston tarixini aks ettiruvchi hujjatlar saqlanadi. O'zbekiston Respublikasi MDAning asosiy vazifalari: - arxiv yo'nalishi bo'yicha hujjatlar bilan jamlash; - arxivning hisobga olish tizimi va ilmiy-ma'lumot apparatini rivojlantirish va takomillashtirish; - arxivda saqlanayotgan O'zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi hujjatlari saqlovini ta'minlash; - arxivning axborot bazasini kengaytirish; - hujjatlardan har tomonlama foydalanish va ularni nashr qilishni tashkil etish; - arxivshunoslik, hujjatshunoslik, arxeografiya sohalarida ilmiy- tadqiqot ishlar olib borish; - o'z yo'nalishi bo'yicha hujjatlar bilan ishlashda ilmiy-uslubiy va amaliy yordam ko'rsatish.

Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivida 2 milliondan ortiq saqlov birligidagi hujjatlar saqlanmoqda. O'zbekiston Respublikasi ilmiy-texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Markaziy davlat arxivi nafaqat Respublikamizda balki, Markaziy Osiyodagi eng yirik arxivlardan biri hisoblanadi. Hukumatning 1962-yil 2-iyundagi 403-sonli qaroriga binoan qimmatli yozma manbalarni, tibbiyot hujjatlarini saqlashni amalga oshirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi tibbiyot hujjatlari Markaziy davlat arxivi tashkil qilingan. Keyinchalik ilmiy-texnikaviy hujjatlarga bo'lgan talabni oshganligi sababli, 1965-yilda, mazkur arxivda texnika bo'limi ham tashkil qilindi. XX asrning 60-yillarning o'rtalarida o'lkamizda ilmiy-texnikaviy hujjatlarga talab va qiziqish oshgan davr bo'ldi. 1965-yil 26-martda usha davrdagi hukumat qarori bilan mazkur arxiv O'zbekiston Respublikasi tibbiyot va texnikaviy hujjatlar Markaziy davlat arxiviga o'zgartiriladi. Qarordan so'ng respublikamizda ilmiy-tibbiy va texnikaviy hujjatlarni o'rganish, ularni davlat saqloviga topshirishni tashkil qilish amalga oshirila boshlandi. 1965-yildagi hisobotlarda ko'rsatilishicha, ushbu yildagi hujjatlarning umumiy soni 30000 dan ortiqni tashkil qilgan. O'zbekiston Respublikasi ilmiy-texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Markaziy davlat arxivida 146 ta idora va tashkilotlar hujjatlari yig'ilgan bo'lib, jumladan 54 tasi tibbiyot muassasalariga tegishli hujjatlardir. Arxiv bugungi kunda 207907 jamg'arma manbaiga ega bo'lib, shulardan 77782 tasi ma'muriy hujjatlar, 33059 tasi ilmiy- texnikaviy hujjatlar, 94647 tasi kasallik tarixi, 2419 tasi shaxsiy fondlar saqlangan bulsa, 2006 yilga kelib, jami arxiv fondi 285000 taga etgan, ulardan ma'muriy hujjatlar 89963 ta ilmiy-texnikaviy hujjatlar 35080 ta, kasallik tarixi 156500 ta, shaxsiy fondlar 3457 tani tashkil qiladi. Arxivda jami 28 ta xodim mehnat qiladi. Respublikamizda faoliyat ko'rsatayotgan arxivlar orasida O'zbekiston Respublikasi kino, surat va ovozli hujjatlar Markaziy davlat arxivi alohida o'rin tutadi. Arxivda hujjatlarning asosiy qismini suratli hujjatlar tashkil qiladi. Ularning eng qadimiylari XIX asrning 70-yillarigi hosdir.

Bu suratlarda Samarqand, Buxoro, Qo'qon shaharlarining ko'rinishlari va har xil diniy urf-odatlarining ko'rinishlari aks ettirilgan. O'zbekiston Respublikasi kino, surat va ovoqli hujjatlar Markaziy davlat arxivida shu kungacha 16317 saqlav birligida kino hujjatlar, 223052 saqlav birligida suratli hujjatlar, 14040 saqlav birligidan ziyod ovoqli hujjatlar saqlanmoqda.

Arxiv hujjatxonalari muntazam ravishda kino, surat va ovoqli hujjatlar bilan to'ldirilib turiladi. Bu hujjatlar asosan "O'zkinokhronika", "O'zbektelefilm" studiyalari, "O'zbekiston respublikasi radio va ovoq yozish uyi", O'zbekiston Respublikasi Milliy Axborot Agentligi, O'zbekiston Respublikasi teatr arboblari ijodiy uyushmasi va boshqa shu kabi tashkilotlardan qabul qilinadi, shuningdek shu sohaga tegishli shaxslardan ham qabul qilinadi.

Arxiv quyidagi xizmatlarni bajaradi: II- arxivda saqlanayotgan kino, surat va ovoqli hujjatlar haqida ma'lumot berish;

III- tadqiqotchilar o'rganishi va ishi uchun kino, surat va ovoqli hujjatlarni taqdim etish;

IV- kino hujjatlarni video tasmaga ko'chirib berish;

V- surat va ovoqli hujjatlar nusxalarini tayyorlash;

VI- fotoko'rgazma va stentlarni tashkil etish;

VII- mavzuli so'rovlarni ijro etish;

VIII- fotoalbomlar tayyorlash;

IX- arxiv bo'yicha umumiy va mavzuli ekskursiyalarni tashkil etish.

Idoraviy arxivlar - yuridik shaxsning arxiv hujjatlarini jamlash, hisobga olish, saqlash va ulardan foydalanishni amalga oshiruvchi tarkibiy bo'linma hisoblanadi. Korxonalar, muassasalar va tashkilotlar arxiv hujjatlarini jamlash, hisobga olish, saqlash va ulardan foydalanish uchun qonun hujjatlarida belgilangan tartibda idoraviy arxivlarni tashkil etishi mumkin. Idoraviy arxiv tashkilotning tarkibiy bo'linmalar va boshqa jamlash manbalarida arxiv hujjatlarini o'z vaqtida qabul qilib olish, ular hisobini, saqlovini, tartibga solinishini, ulardan foydalanishni va davlat saqloviga topshirish uchun tayyorlashni ta'minlash maqsadida tashkil etiladi.

REFERENCES

1. Алимов И, Эргашев Ф, Бўтаев А. Архившунослик / Ўқув қўлланма. – Тошкент: Шарқ, 1997.
2. Алимов И.А. Архившунослик / Ўқув қўлланма. – Андижон: АДУ, 2005.
3. Аминов М. ва бошқ. Иш юритиш (амалий қўлланма). – Тошкент: ЎЗМЭ, 2000
4. Muyiddinov, B. (2023). XII-XIII ASRLAR DAVRIDA BUXORODA ILM – FANNING RIVOJLANISHI. SCHOLAR, 1(28), 341–345. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10027071>

5. Muyiddinov Bekali. (2023). MO'G'ULLAR BOSQINI DAVRIDA BUXORONING AYANCHLI TAQDIRI. TADQIQOTLAR.UZ, 25(2), 212–215. Retrieved from <http://tadqiqotlar.uz/index.php/new/article/view/308>
6. Muyiddinov Bekali. (2023). THE ROLE OF BUKHARA AND OTHER CITIES IN THE MILITARY ART AND ARMY STRUCTURE OF KHOREZMSHAHS . ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 35(3), 55–58. Retrieved from <https://www.newjournal.org/index.php/01/article/view/10035>
7. Muyiddinov, B. (2024). BARTHOLD'S "СОЧИНЕНИЯ. ТОМ I. ТУРКЕСТАН В ЭПОХУ МОНГОЛЬСКОГО НАШЕСТВИЯ" THE HISTORY OF THE CREATION OF THE WORK. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 699–702. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10552555>
8. Muyiddinov, B. (2024). THE ROLE OF MILITARY REFORMS IN THE BUKHARA KHANATE IN THE LIFE OF THE STATE UNDER THE SHAYBANIDS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 646–648. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10668887>
9. MB Bahodir o'g'li. (2024). Military Art of Turkish Khaganate in the Early Middle Ages. *European Journal of Innovation in Nonformal Education*, 4(16), 223–227. <https://inovatus.es/index.php/ejine/article/view/2705/2586>
10. XORAZMSHOHIDLAR DAVLATI HAYOTIDA TURKON XOTUNNING O'RNI. (2024). MEDICINE, PEDAGOGY AND TECHNOLOGY: THEORY AND PRACTICE, 2(4), 463-469. <https://universalpublishings.com/index.php/mpttp/article/view/5192>
11. Muyiddinov Bekali Bahodir o'g'li. (2024). The coronation and campaigns of Alexander The Great. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(5), 400–412. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11222912>
12. Muyiddinov Bekali. (2024). COVERAGE OF LEGAL ISSUES IN "AVESTO". МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(6), 222–230. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12191420>
13. MUYIDDINOV BEKALI, & QORYOG'DIEV Z. (2022). ABOUT THE CONQUEST OF BUKHARA BY THE KHOREZMSHAHS. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, 2(3), 158–161. Retrieved from <https://www.ijpsss.iscience.uz/index.php/ijpsss/article/view/383>
14. Muyiddinov Bekali Bahodir o'g'li. (2024). History of State Institutions in the Kushan State, Which Founded Statehood on the Territory of Central Asia. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 4(9), 184–188. Retrieved from <https://inovatus.es/index.php/ejine/article/view/4070>

15. Bahodir o'g'li, M. B. (2024). Avesto is an Ancient Written Monument Containing Information About the Life of the Peoples of Central Asia. *Miasto Przyszłości*, 53, 970–975. Retrieved from <https://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/4982>
16. Muyiddinov Bekali. (2024). SOMONIYLAR DAVLATIDA HARBIYLARGA BERILGAN E'TIBOR VA HARBIY SAN'AT. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14209121>
17. Muyiddinov Bekali. (2024). O'ZLIKNI NAMOYON QILISHDA XALQ DOSTONLARINING AMALIY AHAMIYATI VA KITOBiy DOSTONLARNING O'ZIGA XOSLIGI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14528916>
18. Sadullayev Umidjon Shokir o'g'li, Muyiddinov Begali Bahodir o'g'li, & Boltayev Oxun Obid o'g'li. (2025). IBN SINONING FALSAFIY QARASHLARI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14605977>
19. Sadullayev Umidjon Shokir o'g'li, Muyiddinov Begali Bahodir o'g'li, & Boltayev Oxun Obid o'g'li. (2025). YOSHLAR DUNYOQARASHI SHAKLLANISHIDA MILLIY TARBIYA VA TA'LIMNING AHAMIYATI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14606021>
20. Sadullayev Umidjon Shokir o'g'li, Muyiddinov Begali Bahodir o'g'li, & Boltayev Oxun Obid o'g'li. (2025). BUXORO AMIRLIGIDA 1900-1910-YILLARDAGI IJTIMOiy-SIYOSIY HAYOT. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14606101>
21. Muyiddinov Bekali. (2025). ILK O'RTA ASRLARGA OID MUG' ARXIVINING TOPILISHI VA O'RGANILISHI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14680881>
22. Muyiddinov Bekali Bahodir o'g'li, & Tursuntoshova Sabrina Toshpo'lat qizi. (2025). ABU RAYHON BERUNIY ILMIY MEROSIDA TARIX FANINING O'RNI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14735052>
23. Gadayeva Mohigul Muxamedovna, Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna, & Muyiddinov Bekali. (2025). TARIX DARSLARINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARNING AHAMIYATI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14863055>
24. Muyiddinov Bekali, Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna, & Gadayeva Mohigul Muxamedovna. (2025). TEMURIYLAR DAVRIDA KUTUBXONACHILIK, HUJJATCHILIK VA ISH YURITISHNING O'ZIGA XOSLIGI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14863114>
25. Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna, Gadayeva Mohigul Muxamedovna, & Muyiddinov Bekali. (2025). BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK TAYYORGARLIGINI TARKIB TOPTIRISH MODELII. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14863169>
26. Muyiddinov Bekali. (2025). BUXORO AMIRLIGIDA DASTLABKI ARXIVLARNI SHAKLLANISHI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14902908>

27. Muyiddinov Bekali Bahodir o'g'li, & Teshayeva Shahzoda Rahimovna. (2025, февраль 19). QADIMGI MISRDAN DARAK BERUVCHI TUTANXAMON - SIRLI FIR'AVN QABRINING TOPILISHI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14894992>
28. Ярашова, М. (2024). ЖАҲОН ЭТНОЛОГИЯСИ ФАНИ ВА УНИ ЎҚИТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МЕТОДОЛОГИЯСИ. Modern Science and Research, 3(10), 362–368. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/44901>
29. Ярашова, М. (2024). БУХОРО ВОҲАСИДА МАТО ВА МАТО ТАЙЁРЛАШ УСУЛЛАРИ. Modern Science and Research, 3(11), 782–787. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/48057>
30. Yarashova Mohlaroyim Shuhratovna. (2024). Muyiddin Ibn Arabiyning Tasavvuf Ta'limotida Tahsil Olgan Ayol Ustozlari Va Ta'lim Bergan Ayol Shogirdlari. Miasto Przyszłości, 52, 622–625. Retrieved from <https://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/4679>
31. Yarashova, M. (2024). ILK O'RTA ASR MANBALARIDA KIYIM-KECHAKLAR VA ULAR BILAN BOG'LIQ ATAMALAR TAVSIFI. Modern Science and Research, 3(12), 621–632. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/58456>
32. Ярашова, М. (2025). ПАРАНЖИ ВА УНИНГ ЎРГАНИЛИШ ТАРИХИ. Modern Science and Research, 4(1), 160–168. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/60323>
33. Yarashova, M., Sa'dullayev, U., & Yo'ldosheva, F. (2025). BUXORO VOHASI AYOLLARINING AN'ANAVIY BOSH KIYIMLARI- DO'PPI VA RO'MOL. Modern Science and Research, 4(1), 600–607. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/64116>
34. Yarashova , M. ., & Sultonova, M. (2025). BUXORO VOHASI DAFN MAROSIMI KIYIMLARI VA ULAR BILAN BOG'LIQ IRIM-SIRIMLAR. Modern Science and Research, 4(1), 352–358. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/63674>
35. Yarashova, M. (2025). EDVARD TAYLOR –ETNOLOGIYADA EVOLYUTIONISTIK MAKTAB ASOSCHISI. Modern Science and Research, 4(2), 1005–1012. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/68483>
36. Haqqulov, M. Y. O. G. L. (2022). Markaziy Osiyoda ilk diplomatik munosabatlar tarixi. Science and Education, 3(10), 385-389.

37. Yunusovich, H. M. (2024). Experiences Related to the Fine Fiber Cotton of Uzbekistan during the Years of Soviet Authority. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 4(9), 129-132.
38. Yunusovich, H. M. (2024). The Formation, Development and Role of the High Seljuk Empire Founded by the Turkic Peoples in the Islamic World. Miasto Przyszłości, 53, 956-959.
39. Haqqulov, M. (2024). O 'RTA OSIYO XALQLARINING OZODLIK ORZUSI BO'LGAN "TURKISTON MUXTORIYATI". Modern Science and Research, 3(12), 609-613.
40. Haqqulov, M. (2025). USMONIYLAR IMPERIYASINING TASHKIL TOPISH TARIXI. Modern Science and Research, 4(1), 663-672.
41. Haqqulov, M. (2024). TURKISTON OZODLIGINING JARCHILARI. Medicine, pedagogy and technology: theory and practice, 2(11), 154-159.
42. Gulyamov, A., Srojeva, G., & Haqqulov, M. (2025). O 'RTA OSIYO OLIMLARINING KARTOGRAFIK MEROSI. Modern Science and Research, 4(1), 221-227.
43. Xakkulov, M., & Kosimov, U. (2025). HISTORY OF MILITARY WORK IN THE EMIRATE OF BUKHARA. Journal of universal science research, 3(1 (Special issue)), 319-325.
44. Gulyamov, A., Srojeva, G., & Haqqulov, M. (2025). BUXORO OCHILGAN MUZEYLARNING TASHKIL TOPISH TARIXI. Modern Science and Research, 4(1), 248-256.
45. Srojeva, G., Gulyamov, A., & Haqqulov, M. (2025). XVII ASRDA BUXORODA ABDULAZIZXON MADRASASINING QURILISHI VA UNING TARIXIY AHAMIYATI. Modern Science and Research, 4(1), 471-478.
46. Haqqulov, M., & Sadulloyeva, M. (2025). IMOM BUXORIYNING "AL-JOME'AS SAHIH" ILMIY AHAMIYATI. Modern Science and Research, 4(2), 472-476.
47. Haqqulov, M. (2025). YANGI DAVRDA AVSTRIYA (GABSBURGLAR) IMPERIYASINING IJTIMOY-SIYOSIY HAYOTI (XVI-XVIII ASRLAR). Modern Science and Research, 4(2), 834-842.
48. Xakkulov, M., & Kosimov, U. (2025). HISTORY OF MILITARY WORK IN THE EMIRATE OF BUKHARA. Journal of universal science research, 3(1 (Special issue)), 319-325.
49. Xayrullayev, U. (2024). THE IDEA THAT MADE THE OTTOMAN STATE GREAT (RED APPLE II). Modern Science and Research, 3(2), 1071-1073.

50. Xayrullayev, U. (2024). BRIEFLY ABOUT THE" RED APPLE" MYTHOLOGY OF THE TURKS. *Modern Science and Research*, 3(1), 568-572.
51. Umidjon, X. (2024). Literacy and Information Exchange in the Ancient East and West. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(3), 179-183.
52. Xayrullayev, U. (2024). THE POSITION OF CENTRAL ASIAN GOVERNORSHIPS DURING THE PERIOD OF THE TURKISH KHANATE AND THE ARAB INVASION.
53. Xayrullayev, U. (2024). EFTALLAR DAVLATI VA TURK XOQONLIGIDA HUKMDORLIK LEGITIMATSIYASI. *Modern Science and Research*, 3(12), 843-851.
54. Xayrullayev, U. (2024). TURK XOQONLIGI VA ARABLAR BOSQINI DAVRIDA O'RTA OSIYO HOKIMLIKLARINING MAVQEYI. *Modern Science and Research*, 3(12), 339-343.
55. Xayrullayev, U., Sayfutdinov, F., & Rahmonova, S. (2025). SHAYBONIYLAR DAVLATI VA USMONLI TURKLAR DAVLATI O'RTASIDAGI DASTLABKI ALOQALAR TAVSIFI. *Modern Science and Research*, 4(1), 147-154.
56. Xayrullayev, U. (2025). BUXORO VILOYATINING IQTISODIY HOLATI (1990-1991 YILLAR). *Modern Science and Research*, 4(1), 1018-1024.
57. Umidjon, X. (2023). 1918-1939-yillarda Polshaning ichki siyosatidagi o'zgarishlar. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz)*, 42(42).
58. Xayrullayev, U. F. (2023). 1918-1939 YILLARDA POLSHANING ICHKI SIYOSATIDAGI O'ZGARISHLAR. *SCHOLAR*, 1(28), 337-340.
59. Xayrullayev, U. (2025). MUSTAQILLIK YILLARIDA BUXORO VILOYATIDAGI IJTIMOYIY HOLAT. *Modern Science and Research*, 4(2), 1186-1193.
60. Gulyamov, A., & Ashurov, D. (2025). CHANGES IN THE LIFE OF THE WORLD'S COUNTRIES AFTER WORLD WAR II. *Journal of universal science research*, 3(1 (Special issue)), 333-341.
61. Gulyamov, A. (2025). MANG 'ITLAR SULOLASI DAVRIDA DAVLAT BOSHQARUVI, TUZUMI VA ICHKI SIYOSATI. *Modern Science and Research*, 4(1), 790-798.
62. Gulyamov, A., & Xamidova, R. (2025). ABU RAYHON BERUNIY BUYUK QOMUSIY OLIM. *Modern Science and Research*, 4(2), 758-766.
63. Gulyamov, A. (2025). BUXORO AMIRLIGIDA ISTIQOMAT QILGAN MILLIY-ETNIK GURUHLAR. *Modern Science and Research*, 4(2), 1020-1028.

64. Azizovich, G. A. (2024). Trade Relations of Population in Bukhara Emirate, Shariah Rules and Regulations in Commercial Affairs, Partnership Relations. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 189-194.
65. Azizovich, G. A. (2024). Family-Marriage and Inheritance Relations of the Population in the Bukhara Emirate. *Miasto Przyszłości*, 53, 964-969.
66. Gulyamov, A. (2024). BUXORO MUZEYNING TASHKIL TOPISHI TARIXI. *Modern Science and Research*, 3(12), 659-667.
67. Gadayeva, M., Toshpolatova, S., & Sadullayev, U. (2024). TARIX FANLARINI OQITISHDA MUZEYLARNING ORNI. *Modern Science and Research*, 3(12), 994-1003.
68. Sadullayev, U., Gadayeva, M., & Toshpo'latova, S. (2024). MAHALLA-QADRIYATLAR BESHIGI. *Modern Science and Research*, 3(12), 1228-1238.
69. Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna. (2024). ILK UYG'ONISH DAVRI NAMOYONDALARNING DIDAKTIK QARASHLARI ASOSIDA O'QUVCHILARNI TARIX FANIGA QIZIQTIRIS METODIKASI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14520996>
70. Toshpo'latova, S. (2024). TARIX FANINI O'QITISHDA SAMARALI METODLAR. *Modern Science and Research*, 3(11), 774-782.
71. Тошполатова, Ш. (2024). THE PRESENT IRANIANS. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 453-462.